

har sine Skyggeskider, som Ingen kan ville paatage sig at forsvare. Men, naar den ærede Rigsdagsmand antydede, at hans hele Virksomhed og Varme i Folkeoplysningens Sag ikke havde baaret nogen videre Frugt eller havt nogen ret Virkning, saa troer jeg virkelig, at jeg i den Henseende maa modsigte ham, og jeg tvivler ikke om, at det er en Modsigelse, som den ærede Rigsdagsmand ikke kan have noget imod. Jeg har vel hørt ham idag, ligesom tidligere, yttre sig med Hensyn til den Plan, som glippede bort før 1848, og hvortil han havde sat et særdeles stort Haab, men jeg kan ikke nægte, at jeg personlig har en Frygt for, at det vilde være gaaet med den paatænkte Læreanstalt, som det saa ofte gaaer i de mennekelige Forhold, at et Barn strax ved dets Fødsel bliver modtaget med meget store Forhaabninger, medens man dog, saafremt man kjendte dets senere Stæbne, vilde ansee det som et Held, at det dør kort efter Fødselen; saaledes ogsaa med den paatænkte Høiskole i Sorø; havde den udviklet sig, vilde det maaskee have viist sig, at den slet ikke havde fyldestgjort de Forhaabninger, som den ærede Rigsdagsmand satte til den. Dette skal jeg dog ellers ikke gaae videre ind paa, men jeg ytrer det blot som en personlig Anskuelse. Derimod troer jeg, at det bestemt maa indrømmes, og at det navnlig ogsaa ligesoverfor den ærede Rigsdagsmand maa tilstaaes, at netop hans varme og kraftige Udtalelser for en virkelig folkelig Oplysning have udøvet deres Virkning, saa at det ingenlunde kan siges, at man i den Henseende er bleven staaende paa samme Standpunkt som tidligere, og dette er ganske vist Noget, som ogsaa jeg for mit Vedkommende troer, at man i høj Grad maa glæde sig over. Jeg troer, at der ogsaa her paa Rigsdagen er viist en virkelig Interesse i den Henseende, som allerede har baaret og fremdeles vil kunne bære sine Frugter, og jeg troer, at det vel kan være et Spørgsmaal, om ikke en saadan Fremkalden af Bondehøiskoler omkring i Landet, som den, der er paabegyndt, selv om der derved bliver nogle flere Skoler, og de altsaa i deres Begyndelse blive anlagte efter en noget engere Maalestok, kan være en rigtigere

Maade at begynde dette Værk paa, end ved at danne en Folkehøiskole i stor Stil paa et enkelt Sted. Der er vel endnu kun fremkaldt Spirer i saa Henseende, men paa flere Steder have de jo dog allerede udviklet sig i en ikke ringe Grad, og det tør vel ventes, at de ville udvikle sig videre; blandt Andet antager jeg, at ogsaa det Lovudkast, jeg har fremlagt, angaaende forandrede Bestemmelser i Skolelovgivningen, vil kunne bidrage Sit dertil derved, at Bestyrelserne for Skolefondene, eller Skoleraadene, maa have deres særlige Opmærksomhed henvendt paa disse Anstalter (Grundtvig: Ja, Provsten!). Provsten udgjør ikke Skoleraadet; i Skoleraadet vil der findes Mænd i alle Stillingen, og det tør vistnok altsaa ventes, at der paa den Maade vil kunne virkes til Dynaaelsen af det Formaal, som den ærede Rigsdagsmand saa alvorligt tilfigter. Men det, hvori Forfjellen imellem os fornemmelig viser sig, er, at den ærede Rigsdagsmand mener, at der skal have udførlige Lovbestemmelser (Grundtvig: Nei!) angaaende disse Forhold, hvorimod jeg allerede tidligere har bemærket, at der er saare liden Udfigt til, at derved i og for sig kunde udrettes Noget. Jeg troer ikke, det kan betvivles, at, naar der virkelig skal komme en forøget og forstærket Virksomhed i Skolesagen, maa det væsentligt berøe paa den Aand, som gaaer igjennem Bestyrelsen (Grundtvig: Ja!); Ja! men Bestemmelser herom lade sig ikke optage i et Lovforslag, og derfor har jeg ikke kunnet fremsætte Noget i den Henseende. Jeg troer, denne Aand maa vise sig efterhaanden ved de enkelte Leiligheder, hvor den kommer til at gribe ind, saaledes f. Ex. ved Ansættelsen af Lærere, naar Spørgsmaalet er om Saadanne, som maatte antages at besidde en høj Grad af Lyst og Evne til Lærerfaget, men som mangle den formelle Oualification gjennem Seminaristexamen. Dersom den ærede Rigsdagsmand kunde bevise, at Bestyrelsen var tilbøielig til at nægte Saadanne Afgang til Lærerfaget, saa vilde han føre et Beviis imod den, men skulde han derimod finde, at det ganske Modsatte var Tilfældet, at det paa ingen Maade er saaledes, at man, naar der viser sig Op-